

Van twee kanten

‘Genderneutrale meervoudsvormen verdoezelen verschil en ongelijkheid’

Hen, hun, die, diens. In een wereld die inclusiever wordt, verandert ook de taal. *Resource* spreekt genderstudies wetenschapper Margreet van der Burg en *NRC*-eindredacteur Menno Sedee over de grenzen van inclusief taal- en beeldgebruik in wetenschap en journalistiek. Tekst Willem Andrée • Foto Margreet van der Burg: Guy Ackermans

♦ Foto Menno Sedee: Bram Belloni

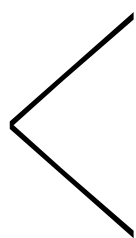
Is het wetenschapper of wetenschapster? Hij/hen? Welke foto's gebruiken we? We vroegen het twee experts. Sedee is freelance (eind)redacteur bij *NRC* en heeft bij die krant meegewerkt aan een LHBT-stijlgids. Van der Burg is senior wetenschapper Gender Studies en projectleider voor WUR brede gender+-integratie vanuit het EU-project Gender-SMART.

Sedee: 'De kern van onze stijlgids is: we schrijven met respect voor iedereen en gebruiken iemands gewenste voornaamwoorden, maar het moet de lezer niet in verwarring brengen. Bij een non-binair voornaamwoord als die/diens vinden we meestal nog dat we dat moeten uitleggen. Genderneutraal taalgebruik gaat ook over mannelijke en vrouwelijke beroepsnamen. We zijn geneigd om voor de mannelijke vorm te kiezen om neutraal te zijn. Maar is dat wel neutraal? Veel mensen denken aan een man als je 'politicus' zegt.

Juist door 'politica' te gebruiken, draag je volgens mij bij aan emancipatie.'

Van der Burg: 'Ik gebruik altijd de toevoeging 'mannelijke' en 'vrouwelijke' bij neutrale taalvormen, of laat doorschemeren of het vrouwen en mannen zijn. Uit onderzoek blijkt dat je de stereotypering die in onze hoofden zit, niet doorbreekt wanneer je oude vormen als 'wetenschapper' of 'directrice' terughaald. Dat brengt oude associaties van verschil naar boven, zoals bij 'boerinnen'. Vrouwen in de landbouw willen geen 'boerin' genoemd worden zoals vroeger, maar 'vrouwelijke agrariër'. Zij onderstrepen daarmee hun eigentijdse identiteit. Ik gebruik ook 'mannelijke agrariër' als ik weet dat het alleen mannen betreft. Ik vind dat we verschil en ongelijkheid moeten erkennen en benoemen, dus transparant en specifiek moeten zijn. Genderneutrale meervoudsvormen verdoezelen dat.'

Sedee: 'Elke dag printen wij alle pagina's van de krant van de volgende dag. Vervolgens kijken de chef en de fotoredactie naar dit overzicht, onder meer om te zien of er genoeg vrouwen in de krant staan.

‘Een volledig genderneutrale taal is niet per se het doel’

Menno Sedee

› ‘Stereotypering doorbreek je niet door gebruik van oude vormen als *wetenschapster of directrice*’

Margreet van der Burg

Dat is glad ijs omdat je niet iemand interviewt omdat ze een vrouw is maar een inhoudelijke expert. Alleen, soms ben je eerder geneigd een man groot op de foto te zetten dan een vrouw. Op zo'n moment wordt dat zichtbaar.'

Van der Burg: 'Er blijft conflict. Je wilt realiteit weergeven en je wilt diversiteit recht doen. Denk aan onze dies. Als je de voorste rij van de stoet professoren fotografeert, zie je vooral oudere mannen, want het gaat op anciënniteit. Neem je een foto verderop in het cortège, dan heb je meer vrouwen in beeld en datzelfde geldt bij de speeches van studenten. Daar kan je een collage van samenstellen. Bewust kiezen hangt samen met de vraag welke werkelijkheden je ziet, belangrijk vindt en waarom. De mogelijkheden voor die nuance en creativiteit zoeken, vind ik interessanter dan politieagentje spelen en zeggen wat allemaal niet goed is.'

Resource: Wat vinden jullie van de discussie over 'vrouwen die menstrueren' versus 'mensen die menstrueren'?

Sedee: 'Volgens mij kan dat naast elkaar bestaan. Soms kan je schrijven 'mensen die menstrueren' als dat relevant is. In medische context is het bijvoorbeeld relevant om precies te zijn. Dat betekent niet dat je nooit meer 'vrouw' mag zeggen. Activisten kunnen hier een punt van maken, maar als je rechtlijnig bent, geef je mensen gelijk die roepen dat 'je niks meer mag zeggen'. Maar over het algemeen wordt met het vergroten van het recht van minderheden niet iets afgepakt van meerderheden.'

Van der Burg: 'Mensen zijn gefrustreerd dat een inclusievere maatschappij zo lang duurt. Ik zou zeggen dat 'vrouwen die menstrueren' prima is. Het is wel onderschikend want er zijn ook vrouwen die niet menstrueren en er zijn menstruerende mensen die zich niet als vrouw identificeren. Het is zeker belangrijk om dat te begrijpen. De ophef is jammer omdat we onze tijd beter kunnen besteden.'

Sedee: 'De wereld is niet altijd divers. Stel, je zou dit gesprek voeren over de brandweer. Er zijn nu eenmaal weinig vrouwelijke brandweerlieden: moet je dan toch kiezen voor een vrouw op de foto om het stereotype te doorbreken? Dat geldt ook voor non-binaire voornaamwoorden. Aan de ene kant wil je iedereen beschrijven zoals die zichzelf identificeert, maar in de samenleving worden die voornaamwoorden weinig gebruikt en vinden mensen het nog onwennig. Met hen/hun en die/diens is er een zekere gewenning, maar stel er komt volgend jaar een ander voornaamwoord bij, bijvoorbeeld 'xi', dan denk ik niet dat NRC dat direct gaat gebruiken. Maar kranten zijn onderdeel van de maatschappij en spelen dus ook een rol in die gewenning.'

Van der Burg: 'Bij sectoren waarin vrouwen minder vertegenwoordigd zijn, kan je de situatie in een bredere context plaatsen. Door bijvoorbeeld te zeggen dat het alleen mannen zijn in die kazerne. Als het zo is, dan is het zo, maar het is wel opgemerkt.'

Sedee: 'Een volledig genderneutrale taal is niet per se het doel. Veel mensen ontleenen een groot deel van hun identiteit aan hun geslacht, ook transgender personen. Transvrouwen bijvoorbeeld hebben vaak hard gestreden om vrouw te kunnen zijn of om een v in hun paspoort te krijgen. Als je in de trein wordt aangesproken met 'beste reiziger' in plaats van met 'dames en heren', ontnem je mensen de kans op hun geslacht aangesproken te worden. Nu is dat in de trein niet zo erg, maar wel als het geslacht overal zou verdwijnen.'

Van der Burg: 'Je moet empirisch correct blijven, transparant en specifiek. Met name door specifiek te zijn, kan je stereotypering of ongelijkheid blootleggen. Dan moet je zeker voor niet neutrale vormen kiezen maar gender-sensitieve of -specifieke vormen gebruiken.' ■

Wat vind jij? Reageer op dit artikel op resource-online.nl